

Nr 62.

Av herr **Westman m. fl.**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 21 kap. strafflagen m. m.*

Det initiativ till införande av straff för utpressning, vilket togs genom Kungl. Maj:ts proposition nr 15, är att hälsa med tillfredsställelse. Genom kriminalisering av utpressning fylles en kännbar brist i den svenska strafflagen. I vissa väsentliga avseenden torde emellertid det genom den Kungl. propositionen framlagda förslaget icke vara tillräckligt omfattande för att råda bot på de missförhållanden, som förefinnas på ifrågavarande område.

Enligt propositionen skall utpressning, för att vara straffbar, ske genom hot om brottslig gärning, vilket icke är att beteckna såsom rån, eller medelst hot att åtala eller angiva någon för brott eller att om någon lämna meddelande, som är menligt för hans ära, goda namn och medborgerliga anseende, yrke, näring eller fortkomst. Med avseende å medlet för utpressningen bestämmes alltså i förslaget den straffbara gärningen genom en uppräkningslista; medlet skall vara: 1. hot om brottslig gärning; 2. hot om åtal eller angivelse; eller ock 3. hot om meddelande av viss beskaffenhet. Denna uppräkningslista av tvångsmedlen torde lämna viktiga utpressningsfall utanför det straffbara området.

Föredragande departementschefen har vid lagförslagets remitterande till lagrådet givit uttryck åt den uppfattningen, att såsom straffbar utpressning enligt förslaget icke böra anses fall i vilka någon avtvingar annan förmåner genom hot om arbetsinställelse, strejk, lockout, blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd (se Kungl. prop. s. 23). I viss utsträckning äro dylika åtgärder av beskaffenhet att medföra skadeståndsskyldighet, och detta ger departementschefen anledning att uttala, att för det fall att hot om sådan civilt rättsstridig handling kommer till användning för framtvingande av orättmätig förmögensfördel, bör beaktas, att, därest hotet verkställs, de civila rättsverkningarna i de flesta fall synas bereda den angripne tillräckligt rättsskydd. Under åberopande av detta skäl och även andra — däribland att i de nu ifrågavarande fallen den hotande merendels icke skulle utmärkas av den för den typiske utpressaren karaktäristiska vinningslystnaden och lömskheten — avböjer departementschefen tanken att med straff för utpressning belägga även hot om företagande av ekonomisk stridsåtgärd som icke är brottslig.

Departementschefens åsikt i denna del torde emellertid icke förtjäna gillande. Det skydd, som genom reglerna om skadestånd i kollektivavtalslagen och annorstädes beredes mot hänsynlösa ekonomiska stridsåtgärder, är uppenbarligen icke tillräckligt för att avhålla från övergrepp genom hot om åtgärder, som skulle allvarligt skada den hotades sociala ställning eller utkomstmöjligheter. Erfarenheten ger tyvärr vid handen, att hot om bojkott, utförd av mäktiga organisationer, användes för att fullkomligt oberättigat avtvinga enskilda personer betydande, ja understundom rent av ruinerande penningbidrag. Här må erinras, hurusom inom byggnadsbranschen s. k. mättningsmän avtvinga arbetare, som på fritid uppföra en egen stuga, ersättning till fackföreningen för inkomst dennas medlemmar gått miste om genom att ej bliva anlitade för arbetet i fråga. Likaså inträffar, att mättningsmän sedan ett avtalat arbete är utförd infinna sig å arbetsplatsen samt efter undersökning av det utförda arbetet förklara den överenskomna och av arbetarna godtagna ersättningen därför otillräcklig, varefter de med hot om åtgärder av fackföreningen avtvinga arbetsgivaren högre betalning.

Dylikt missbruk av ekonomisk och social övermakt upprör djupt det allmänna rättsmedvetandet, och det är i hög grad angeläget, att effektiva motåtgärder komma till stånd. Under utpressning, sådant detta brott bestämmes i den Kungl. propositionen, faller avtvingande av penningar i de nämnda fallen blott om tvångsmedlet kan sägas vara ett hot om meddelande, som är menligt för den hotades ära, goda namn och medborgerliga anseende, yrke, näring eller fortkomst. Det måste befaras, att ett stort antal hithörande fall icke kunna hänföras till straffbar utpressning om detta begrepp bestämmes som skett i propositionen.

En annan kategori, vilken med propositionens utpressningsbegrepp ej heller torde bliva tillräckligt uppmärksammas i strafflagen, utgöres av de fall, i vilka någon, som fått ett krav ogillat av domstol eller skiljemän, söker genomdriva detta med hot om repressalier därest det icke bifalles. Ett avtvingande av penningar, ehuru fordringen underkänts genom dom, räknas enligt propositionen såsom utpressning endast om tvångsmedlet är hot av den beskaffenhet, som i det föreslagna lagstads-gandet beskrives. Riktigt synes dock vara, att varje indrivande, genom hot att tillfoga skada, av fordran som i laga ordning ogillats blir bestraffat såsom utpressning.

Till sist må framhållas önskvärdheten av att åt utpressningsparagrafen gives en mera lättfattlig formulering än den av Kungl. Maj:t föreslagna. Propositionens lagtext tynges av uppräknningar och undantag, vilka ej alla synas strängt nödvändiga.

För att avhjälpa de anmärkta bristerna i det genom propositionen framlagda förslaget, i vad det avser 21 kap. 10 § strafflagen, och likväl hålla det straffbara området inom tillräckligt snäva gränser hemställes,

att riksdagen med bifall till propositionen i övrigt för sin del antager nämnda lagrum med följande formulering:

Den, som genom våld eller genom hot om åtgärd till annans skada tvingar någon att utgiva gods, penningar eller handling, varom i 5 § förmäles, ehuru efter vad han vet denne icke är lagligen förpliktad därtill, straffes, där ej den gärning förut i detta kapitel är med straff belagd, för utpressning med fängelse eller straffarbete i högst fyra år. Äro omständigheterna — — — — —
(= prop.) fyra år dömas.

Stockholm den 20 januari 1934.

K. G. Westman.

Petrus Nilsson.

Joh. Johansson,
Friggeråker

Anton Pettersson.

L. Tjällgren.

Erik von Heland.

Axel Löfvander.

Oscar Ericson.

Per Andersson.

Per Gustafsson.

And. Henriksson.

Alexander Nilsson.

Ernst Svenson.

Gunnar Bodin.

J. A. Larsson.

Allan Holstenson.

